

— Virágos Budapest —

Budapest virágok nélkül? Elképzelni is nehéz. Kora tavasztól késő ősziig — az első hóvirágtól az utolsó Kata-rózsáig —, Buda kertjeiben, a pesti parkokban, s az utcákon is virágok nyílnak. Így lesz Budapest hovatovább a virágok városa.

Honnan jön ez a sok virág, amely évente újra meg újra elárasztja a várost? Honnan jön ez a sok virág, amely néha mégis — kevés?

BUDAPEST LEGNAGYOBB FÖLDESURA

Ezt a címet Szendrői József, a Fővárosi Kertészet parkfenntartási osztályának vezetője viseli; természetesen nem hivatalosan. Majdnem 700 hektár öntözött park van a keze alatt.

Mindig szerettem kertészekkel beszélgetni. Szendrői Józseffel is messze elkalandozunk a botanika tájain, Tessedik akácfájától Rákóczi törökmogyorófáig. Az egyik Szarvason áll még, a másik Romhányon. Pedig most itthon akarunk sétálni, Budapest szép parkjaiban, a frissen kilombosodott fák és a pompázó virágágyak között. S nagyonis prózai kérdések tolakszanak elő:

— Mennyibe kerül ez a sok virág évente a fővárosnak?

— 45 millió forintba. Ennyibe kerülnek a Városliget, a Margitsziget, a belterek és a külvárosok virágoskertjei. Budapest mindig friss virágot hord a gomblyukában. Sajnos, ezt a sok pénzt és munkát nem becsülik meg. Nem gondolnak arra, mennyi munka rejtőzik egyetlen tulipánban. A ligetben két tulipánágyat taroltak le teljesen. Az Árpád-híd budai hídfőjénél 700 tő rózsát loptak el. A Margitszigeten birkózóversenyt rendeztek a virágágyakban. Így vagyunk az új lakótelepek parkjaival is. Évente felújítjuk, évente kipurisztítják. A kár évente három millió...

Szendrői József mérgesen panaszkodik mindezt. Vigasztalom, hogy a legtöbb pesti ember mégiscsak szereti a virágot, hiszen a Virá-

*Illatozó koszorút küldök ma, Rhodokleia, néked,
tarka virágokból fontam a bal kezemen.
Kéken pillantó ibolyák és sárga kökörcsin
közt nárcisz búvik és harmatozó liliom.
Tedd a hajadra, virulj, de ne légy oly büszke, ha szép vagy,
elhervadsz s hervad homlokodon koszorúd.*

(Rhúphinosz verse Radnóti Miklós fordításában)

gért 82 boltjában évente 43 milliós forgalmat bonyolítanak le. De őt ez sem vigasztalja.

RETEK, VAGY RÓZSA

Igaz, a Virágért így sem képes Budapestet egyedül ellátni. Kéznel vannak azonban a főváros határában működő termelészövetkezetek.

A *Rozmaring tsz* pestlőrinci kertészete — a vezetők szavaival élve — még csak kamaszlelésitmény. Hat évvel ezelőtt terméketlen sivatag volt, ma pedig 14 ezer négyzetméternyi üvegházban törpe paprikák, óriás uborkák zöldellnek, s már piroslik a paradicsom. S hatalmas táblákban virít a szegfű és a muskátli.

— Pedig a virág nálunk csak megtúrt lény — mondja Szegedi Miklós.

— Hogyan, egy virágkertészetben?

— Nem részünkről van ez így, hanem egyik-másik illetékesnél. Akik úgy vélekednek, hogy a virág luxuscikk, s termesztése nem érdemel pénzügyi támogatást. A gyümölcsfa vagy a salátapalánta, vagy a retek jó fedezet a hitelre, de a krizantémum már nem... Így akarják elérni, hogy inkább csak zöldségféléket termesszünk. Pedig az emberek nemcsak zöldséggel élnek, hanem — virággal is. Nálunk sok olyan ünnep van, amelyet virággal ünnepelnek az emberek. Amikor aztán a leginkább kellene, akkor a legkevesebb a virág.

— S mit tehetnek a szövetkezetek?

— Míután minden adottságunk megvan, a jó termelési feltételek, szakemberek, bolthálózat, s hozzá a vásárló közönség is, hát nem tehetünk egyebet, mint lopva fejlesztjük a nagyüzemi kertészetet. S így próbálunk megbirkózni a magánkertészek konkurrenciájával, ha nem akarjuk azt, hogy a virág teljesen kiessen a kezünk-ből. Nálunk nincs hagyománya a nagyüzemi virágtermesztésnek, s ma sincs még országos koncepciója sem közgazdasági, sem agrotechnikai tekintetben.

A VIRÁGBÖRZE

És hol kerül piacra a magánkertészek áruja? A *Batthyány-téri*

csarnokban, a virágbörzén. Innen szerzik be a virágot az utcai árusok is, és itt a napi kereslet s kínálat alapján alakulnak ki az árak.

Gizella napján jártunk a csarnokban. Fönt, a galéria reggel 5-től 8-ig a virágoké. Ezekben a hajnali órákban őstermelők és viszonteladók lármájától hangos a környék. A gyöngyvirág, a nárcisz illata a fokhagyma és az ázott ködmönök szagával keveredik, s a szelíd virágok körül csatazaj és közelharc tombol. Valóban, közelharc, mert ennél szűkebb sarokba már aligha lehetett volna a főváros virágpiacát beszorítani. S amikor az áru gazdát cserél, a virággal megrakott ruháskosarak a

A Rozmaring Tsz hajtatóháza

hullámzó sokadalom fölött szállnak a lejárati lépcső felé.

Jegyeztetek, szemlélődöm a sokadalomban. Igen, bárki felismerheti az újságíró.

— Ennek a fele sem kereskedő! — szólít meg egy ismeretlen férfi.

— Hát mi?

— Feketéző! — feleli. — Vagy pedig vidéki kereskedők, akik felverik az árakat. Mert sem az eladó, sem pedig a vidéki kereskedő nincs megmaximálva. Egyedül mi, pestiek... S nézzen körül, lát-e egyetlen ellenőrt? Aki nemcsak bennünket, hanem az őstermelőket és az álőstermelőket is ellenőrizhetné. S nézze meg azt is, hogy a csarnok előtt mi van a taxikkal!

Megfogadtam a tanácsot. De sem ellenőrt, sem pedig taxit nem találtam...

A Batthyány téri csarnok előtt ugyan ott a taxiállomás telefonja, de öttől kilencig nem állhat itt egyetlen taxi sem. Megtiltotta a vállalat igazgatója. Csakis hívásra jöhet taxi, lecsapott zászlóval, 10—12 forint megterheléssel. Ez az intézkedés teljes joggal kivívta a koros pesti virágárus-„lányok” haragját.

— Hogyan szállítsa el a virágot ez a sok beteg ember — mondja indulatosan Szada Istvánné (a Gerbeaud-val szemben árusítja a virágot a Vörösmarty téren). Virágárus engedélyt csakis csökkent munkaképességű emberek kapnak. Vegyünk tehertaxit? Hogyan kapaszkodjon fel rá az a sok öreg,

nyomorék ember? Megfizetjük a helypénzt, az adót, szélben, esőben kint állunk az utcán, és nem vagyunk jók egy taxira.

— S előfordul-e — firtatom Szadainét —, hogy a maszek árusnál drágább a virág a megengedettnél?

— Senki sem kockáztatja az engedélyét — feleli. — Csak az őstermelők drágíthatnak, mert őket nem maximálták.

A SZELÍD SZENVEDÉLY RABJAI

De ne feledkezzünk meg a virágok legigazibb barátairól sem. Akik hazai, vagy messze földről származó, exotikus növényeket termesztenek. Sőt még szervezetbe is

A standon

tömörülnek, miként a TIT növénykedvelő szakkörének a tagjai.

A szakkör szervező titkára: Nagy Tihamér Lajosné. Otthonában ott zöldell a mennyezetig érő „epiphita fa”. Törzse egy vihartörte gesztenyefácscsa, ágait befonják a broméliák, orchideák, a philodendron- és a borsfélék indái. S e lombok között ott élnek a fán lakó kaktuszok is, a fa alatt pedig páfrányok. Csupa olyan növény, amely hazája — Brazília — homályos őserdeiben a fákra költözve keresi a napfényt. Ezek az epiphiták, a fán lakó, de nem a fán élősködő növények.

— A szakkörnek 120 tagja van — mondja el Nagyné —, munkánkat Szűcs Lajos, az Orvostudományi Egyetem kertészetének vezetője irányítja. Előadásokat hallgatunk, növénygyűjtő kirándulásokat rendezünk, magvakat, hajtásokat cseberberélünk. Csak könnyebben lehetne jó virágföldet és tőzeget beszerezni!

Tulipán	100 000 tő
cinerália	8 000 tő

EGYNYÁRI NOVÉNYEK

salvia, ageratum, tagetes, orosz-lánszój	1 300 000 palánta
--	-------------------

KÉTNYÁRIAK:

árvácska	250 000 tő
krizantémum	25 000 tő

EZEN KÍVUL: rózsák, kanna, muskátli, pünkösdi rózsza, díszszarkaláb és iriszek (liliom-félék)

LUXUS A VIRÁG?

Néhány nap múlva — reggel hat óra — a Vas Gereben utcában járok. Dr. Makara György orvost keresem. Kicsit korai idő a randevúra, de ő ajánlotta fel, mert negyed nyolckor indulnia kell a laboratóriumba: Makara doktor parazitológus. És egy csodálatos kert gazdája.

A kertben fiatal nyírfák alatt két tulipánágy, bimbózó pünkösdi rózsák, s Buda legbájosabb polgárai, a virágzó orgonák.

A virágház úgy nyílik a lakásból, mint egyik szoba a másiktól. Trópusi, párás levegő, és sosem látott-hallott növények.

A lakásban is virágok és virágok.

Fejünk fölött úgynevezett lógó növények. Bambuszcsőben agancspáfrány — Madagaszkárból. Egy másiktól itt is filók himbálóznak. Az ablak párkányán a tűzes nyelvet öltögető flamingóvirág. Mellette különleges broméliahibrid. A földről leándermagas négyévtáji kutyatej ágaskodik. Befőttes üvegben orgonacsokor. Vázában nárciszok.

— Úgy látom, nincs gondja a felesége névnapjára.

— Nincs — bólint nevetve. — Pedig Éva-nap karácsonykor van. Mindig orchideát kap.

Makara György nemcsak parazitológiában specialista, hanem orchideában is. Gyűjteményében kétszáz fajt nevel. Köztük néhány, amely tudományosan még le sincs írva, meg sincs határozva.

— Van-e valami kapcsolat a kertészkedés és az orvostudomány között?

— A növény is élőlény, mint az ember. Úgy is kell vele bánni, mint az emberrel. Gyengéden, de néha az erélyes beavatkozás is szükséges. Amikor visszavágjuk őket, hogy nyiljanak.

— Hogyan kezdődött, hogyan született ez a szenvedély?

— Szamócával és vadvirággal. S az ember eljut az orchideáig. Minél mélyebbre hatol, annál szebb, érdekesebb. Luxus a virág? Ha az élet szépsége — a zenétől az irodalomig — luxus, akkor a virág is az.

MOLNÁR AURÉL

**Fotó: LANGER KLÁRA
ÉS SZALAY ZOLTÁN**

JANUÁR: Egyetlen virágos ünnepe sincs
FEBRUÁR: Juliska napja
MÁRCIUS: Nemzetközi nőnap. Sándor és József napja
ÁPRILIS: A felszabadulás ünnepe és húsvét
MÁJUS: A munka ünnepe, anyák napja és ballagás
JÚNIUS: Margit napja
JÚLIUS: Az édes Annákat ünnepeljük
AUGUSZTUS: Ilona, Ilka, Ica, Ili, Lonci és Ilonka napja
SZEPTEMBER: Mária-nap
OKTÓBER: Megindulnak a virágok a temetők felé
NOVEMBER: A szocialista forradalom évfordulója. Az Erzsébetek és Katalinok országos ünnepe
DECEMBER: Karácsony hava

A Fővárosi Kertészet egyik tulipánágya

